

ACC. N:R M. 12165:/.

Under min barndom på 1880:talet hade matskedar av trä helt kommit ur bruk, men användes liksom nu inom matlagningen; olika typer för olika ändamål. Olika träslag användes. Mest lind och björk. Någon gång bok.

Hornskedar användes i vardagslag under större delen av 80:talet. Metallskedar dock vid gillena. Hornskedarna hade den olägenheten, att de inte tålde diskning i hett vatten. De blevo då raggiga, eller på bygdens språk ~~xfn~~ "fnarreda" och mindre behagliga att äta med. De olika hushållsmedlemmarna märkte gärna sin hornsked med en bokstav eller "bomärke".

För gräddskumning användes helst en flat träsked (se teckning), men i brist på sådan kunde vilken sked som helst användas.

Matskedarna av horn diskades i kallt vatten, torkades och lades ner i "borlådan", där sedan var och en tog sin vid måltiderna.

Gafflar av horn kan jag inte påminna mig. Men väl snusdosor, kruthorn, "pölsehorn", "Skeakroga" och kammar, tillverkade av yrkesmän i de norra socknarna eller i Småland. Dessa hornarbeten köptes av kringvandrande krämare, eller salufördes på marknaderna av

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Luf. 86

ACC. N:R M. 12165:2.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

2

tillverkarna själva.

Möjligen tillverkas åtminstone vävskedskrokar ännu av slöjdare i bygderna. Ännu på 1940:talet erhöll jag sådana från Carlson & Nilsson i Markaryd, fastän de då voro rätt svåra att anskaffa. Jag är övertygad att denna firma kan lämna upplysningar om tillverkare av hornarbeten i Markarydstrakten.

Några tillverkare av hornarbeten i Stoby socken känner jag inte till. En torpare kallades Lasse Horn (son till det stora bygdepri-
nalet Lassa Måns) och sades ha tillverkat hornarbeten. Men säker-
ligen hade han fått sitt öknamn av någon annan anledning, och hant-
verket sedan klistrats på honom i folktraditionen.

Min fader berättade att det på 1860:talet fanna en skedmakare i Farstorp, som på gamla dar kom till prästen för att söka fattigun-
derstöd, och därvid yttrade: Bara ja hade horn, skulle ja inte
snölta om hjälp. - Prästen undrade om han tänkte stängas, men fick
beskedet, att mannen tillverkade hornscedar.

I Önnestad har jag hört talas om en husman med öknamnet Jens Horn-

ACC. N:R M. 12165:3.

ske - men tror knappast att han fått öknamnet på grund av yrket. Träskedar tillverkades här av "Sleva-Kalen", som jag minns från tiden omkring sekelskiftet. Han led av talfel och sade "kena" i stället för slevar, vilket gjorde att hans ök- eller vardagsnamn ändrades till "Kena-Kalen".

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

3

